וכשם שאין מזימין את העדים אלא בפניהם כך אין מכחישין את העדים אלא בפניהם. אמר ליה רב נחמן אילו הוו קמן ומכחישין להו הוה הכחשה ולא הוה משגיחין בהו דהוי לה עדות מוכחשת השתא דליתנהו דאילו הוו לקמן דלמא הוו מודו להו מהימני אלא אמר רב נחמן [א]אוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מריה [ב]מידי דהוה אנכסי דבר שטיא דבר שטיא זבין נכסי אתו בי תרי אמרי כשהוא שוטה זבין ואתו בי תרי ואמרי כשהוא חלים זבין אמר רב אשי [ג]אוקי תרי להדי תרי ואוקי [ד]ממונא בחזקת בר שטיא ולא אמרן [ה]אלא דאית ליה חזקה דאבהתיה אבל ליה ליה חזקה דאבהתיה אמרינן כשהוא שוטה זבן [ו]וכשהוא שוטה זבין א"ר אבהו [ז]אין מזימין את העדים אלא בפניהן ומכחישין את העדים שלא בפניהן והזמה שלא בפניהן נהי דהזמה לא הוי הכחשה מיהא הויא אמר מר אם יש עדים שכתב ידם הוא זה או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב"ד אין נאמנין [ח] קרא עליו ערער אין לא קרא עליו ערער לא מסייע ליה לרבי אסי דאמר רבי אסי [ט]אין מקיימין את השטר אלא משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב"ד אמרי נהרדעי [י]אין מקיימין את השטר אלא משתי כתובות [או] משתי שדות והוא שאכלום בעליהן ג' שנים ובשופי א"ר שימי בר אשי [יא]ויצוא מתחת יד אחר אבל מיד עצמו לא מאי שנא תחת יד עצמו דלא דלמא זיופי מזייף מתחת ידי אחר נמי דלמא אזל וחזא אתא וזייף כולי האי לא מצי מכוין ת"ר [יב]כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים אמר רב הונא והוא שזוכרה מעצמו רבי יוחנן אמר [יג]אע"פ שאין זוכרה מעצמו אמר [יד]רבה ש"מ מדרבי יוחנן [טו]הני בי תרי דידעי סהדותא ומנשי חד מנייהו מדכר חד לחבריה איבעיא להו עצמו מאי רב חביבא אמר אפילו עצמו מר בריה דרב אשי אמר עצמו לא [טז]עצמו לא כתבם: **עלמו מאי.** אם נעל דין עצמו מזכירו עד שמזכר מאי: ומי

(סם דף קג: וסם) לא קשה מידי דלמרי גבי מסכיר בית לחבירו בי"ב זהויצים לשנה מדינר זהב לחדש בא בתחלת החדש מעכיר לומר למוכיר לא מצית אמרת לך מעכיר מסכיר הוא ופ"ה קאמר בא בסוף החדש כולו למוכיר לומר לא מצית אמרת לך בא בתחלת החדש מיכא למימר דלמודויי מודי ליה ויש לומר דשאני גבי נכסי שכהן מופס מספק לחין יודע אם נכסי הוא מכל הכא שטונן בני מהניא תפיסה וא"ת בחזקת הבתים (ב"ב דף לד:) גבי זה אומר של אבותי כו' אמר ר"נ כל דלאיס גבר ופריך מהמחליף פרה בחמור זה אומר כו' יחלוקו ומאי קושיא הא היינו אומר כו' יחלוקו בקומכום ורב נחמן כדבתן דלעיל דאמרי המע"ה היינו דיעת דכל דלאיס גבר כיון דמהניא תפיסה כשטונן בני ויש לומר דהכי קאמר דאפי' כשבא בפניהן ומכחישין את העדים שלא בפניהן והזמה שלא בפניהן נהי דהזמה לא הוי הכחשה מיהא הויא אמר מר אם יש עדים שכתב ידם הוא זה או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב"ד אין נאמנין (ג) קרא עליו ערער אין לא קרא עליו ערער לא מסייע ליה לרבי אסי דאמר רבי אסי [ה]אין מקיימין את השטר אלא משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב"ד אמרי נהרדעי [ו]אין מקיימין את השטר אלא משתי כתובות [או] משתי שדות והוא שאכלום בעליהן ג' שנים ובשופי א"ר שימי בר אשי [ז]ויצוא מתחת יד אחר אבל מיד עצמו לא מאי שנא תחת יד עצמו דלא דלמא זיופי מזייף מתחת ידי אחר נמי דלמא אזל וחזא אתא וזייף כולי האי לא מצי מכוין ת"ר [ח]כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים אמר רב הונא והוא שזוכרה מעצמו רבי יוחנן אמר [ט]אע"פ שאין זוכרה מעצמו אמר [י]רבה ש"מ מדרבי יוחנן [יא]הני בי תרי דידעי סהדותא ומנשי חד מנייהו מדכר חד לחבריה איבעיא להו עצמו מאי רב חביבא אמר אפילו עצמו מר בריה דרב אשי אמר עצמו לא [יב]עצמו לא

ואוקי ממונא בחזקת מריה. פירש בקונטר' ומיהו נראין דקתני לאו דמגבינן בשטרא מלא מלא קרעינן ליה ונפקא מינה דאי תפס לא מפקינן מיניה וקשה לאמר בפ"ק דב"מ (דף ו: וסם) גבי ספק נכור תקפו כהן מוליאין מוחו מידו מלמא תפיסה מלאחר ספיקא לאו למימר מילו הוו קמן הוו מודו להני ממרת מהימני: **ואוקי ממונא בחזקת מריה.** בחזקת הלוה וסם קרקע היא תעמוד בחזקת המוכר. ודקתני בבריי' אין נאמנים לא לליטוי שטרא מעליא למיגבי ביה מלא מלא קרעינן ליה ואי תפיס מידי והדר אתי אחי ואמר מיניה לא מפקינן מיניה לאמרינן אוקי תרי לבהדי תרי וממונא בחזקת[ט] היכא דקאי: **וזבין נכסיה.** מכר קרקעותיו: **תניס.** בריש: **ונא אמרן.** לאוקי נכסי בחזקת בר שטיא: **אלא דאית ליה.** בנכסים הללו חזקה לאבהתא שהיו של אבותיו לחזקה מעלייתא היא: **אבל ליה ליה כאן חזקה דאבהתא.** לא נאמנין הוא והוזקו בידו בקנייתו כך מכירתו ואין חזקתו חזקה לבטל מכירתו: **נהי דהזמה לא הויא.** לעונשו לא נפק ונא ממון מכאן הויא לבטל עדותו: **אין מקיימין את השטר.** מתוך שטר אתי: **אלא"כ קרא ערער.** על אותו שטר אתי לאחר והוזקו בב"ד על ידי עדיו דאי לא קרא עליו ערער חיישינן דלמא ההוא גופיה מזייף הוא: **משתי שדות.** מעדים אלה אם אתומים על שני שטרות אחרים שהן מכר שתי שדות ואכלום הלקוחות ע"י שטרות הללו אלא שאם מקיימין שטר אלייהי מהן אם אחתימות דומות: **בשופי.** בלא ערעור: **ויצוא מתחת ידי אחר.** שהשטרות הללו שמקיימין את השלישי מהם יוצא מתחת ידי אחר ולא מתחת ידיו של זה המוליא את השלישי: **זיופי זייף.** השלישי בכתב של אותן שטרות וכיון ואתם הוא עלמו את השלישי דוגמת אותה אתימה: **מכוון.** מלמלא כתב בכתב הוחיל ואינו לפניו: **כותב אדם.** אם עשאוהו עד בדבר וירא לשוכחו כותבו על אתיכא קלף ומגיעה: **ומעיד.** ע"פ אותו כתב לפי' לאחר כמה שנים: **שזוכרה מעצמו.** בלא לחיים השטר מזכר קלת מעדותו מאליו: **אע"פ שאין זוכרה מעצמו.** אלא לחיים השטר מזכר קלת מעדותו ואע"פ שאין זוכרה מעצמו: **רבה ש"מ מדרבי יוחנן הני בי תרי דידעי סהדותא ומנשי חד מנייהו מדכר חד לחבריה.** ואע"פ שאין זוכרה מעצמו: **איבעיא להו עצמו מאי.** אם נעל דין עצמו מזכירו עד שמזכר מאי: **רב חביבא אמר אפילו עצמו.** לאוקמי מחזקה להא לא פסלי להו כלל ורבה ש"מ אומר דהכא לא מוקמינן להו מחזקה כלאמר לעיל משום דאילו הוו קמן לעמת הוו מודו: **ואוקי ארעא בחזקת בר שטיא.** דוקא בקרקע הוא דאמרינן הכי אבל במטלטלים אמרינן דהוו בחזקת המוחזק כלאמר בפרק השואל (ב"מ דף ק.) גבי המחליף פרה בחמור לפריך ולימא פרה ברשותא דעמך קיימא ולהוי מידך המע"ה ומשני דקיימא בחצר אומר ר"י דהכא לא שייך למימר כלאמרי' בסוף קדושין (דף עט:) ובמי שמת (ב"ב דף קנג: וסם) מה שכיב מרע הוא עליהם להניח לאיה שבירא היה ומה ברייא הוא כו' דבר שטיא להכא כיון דעתים חלים ועתים שוטה אין רואין ממה שהוא עכשיו: **דלמא זיופי זייף.** דלזוקא היכא שאין אנו מכירין החתימה אלא ע"י דמיון החתימה להחתימה אבל היכא דמכירין החתימה העדים בטביעת עין ע"פ שים לו החתימה אחרת ממש ידו ליכא למימר דלמא זייף דכיון דמכירין החתימה מה שייף היה ניכר היטב: **ורבי יוחנן אומר אע"פ שאין זוכרה מעצמו.** פי' אבל ע"י השטר זוכרה אבל מה שאין זוכרה כלל לא דמפיסה ולא מפי כתבם כלאמרינן פ' ד' אחין (יבמות דף לח: וסם) גבי מפני מה לא תקנו זמן בקדושין דקאמר ליתי גבי עדים אי בדיקי ליתו ולסהדו ואי לא זימנין דחזו בכתבה ואתו ומסהדי ואמר רחמנא מפיסה ולא מפי כתבם ות"ת הכא נמי אמאי לא מסרינן לכתוב עדות על השטר שמא ישכח לגמרי ואתו ומסהדי מכתבה כלאיסיגין התם ויש לומר דודאי התם חצו מכמים לפי שב"ד מוסרין לו השטר ויסבור שלכך מסרוהו לו שיעיד אפי' לא יזכור אבל הכא שמעלמו כותב עדותו על השטר לא חצו מכמים לכך ות"ת ואמאי לא מלו חזו בכתבה ולסהדו הא תנן בגט פשוט (ב"ב דף קסח.) מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובא לב"ד ועושין לו קיומו ומפרש בגמ' מהו קיומו וכן בהגוזל קמא (ב"ק דף לח.) לאמרינן גבי שורף שטרותיו של חבירו פטור מדיני אדם כו' ס"ד מ' אי לאיכא סהדי דידעי מה הוה כתוב היה בשטרא נכתוב ליה שטרא כאמרינן לעמת לא מפיסה ולא מפי כתבם וי"ל דבפ' ד' אחין (יבמות דף לח: וסם) חיישינן לעמת אתו ומסהדי בשטר כאילו זוכרין העדות של ודאי אם היו מעידין שכך רואו שנחתימתן הא לא מחזיק בחתימתן הא לא מפי כתבם דעדים החתומין על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בבית דין והוו כאילו מעידין כאילו עדות שנחקרה בבית דין ואם תאמר והכא אפילו אין זה זוכרה כלל מה בכך יבית שמעו

עשיתם לזה א' ממקיימי השטר כמו שהוא כתוב בלא תנאי והוי ליה עידיו שנים ועדות אחרונה דברי אחד במקום שנים אפי' תרוייהו נמי אמרו תנאי היה דברינו לא להימנו כיון שהעידו על כת"י קיימו השטר שהוא כמו שהוא כתוב וכי אמרו תנאי היה דברינו הו"ל מגידים וחוזרים ומגידים ואמאי הם נאמנים אלא ע"כ לא חתימה מקויימת הוא דכיון דבתוך כ"ד מסקי דברוייהו ואמרו אבל תנאי היה ביניהן אמרי' הני למיעקר סהדותייהו קאתי שאמרו כת"י הוא וענשיו אומרים לא חתמנו אלא על מנת שיתקיים התנאי וכיון דתנאי מילתא אחריתא היא שאינה עוקרתו אלא לאחר זמן לא דמיא למודעא ואמנה ומהימני דלאו עולה היא שהרי היא עדות בפ"ע הואי חד נמי כי סיים ואמר תנאי הוה עקר לחתימת ידיה לומר לא חתמתי אלא על מנת כן וכיון דלאו עולה הוא מהימן ואשתכח דאין בשטר חתום אלא ע"א ומסיק תלמודא והל' כר"ה [בריתא] דר"י: ת"ר שנים החתומים על השטר ומתו ובאו שנים ואמרו ידענו שכת"י הוא זה אבל אנוסים היו קטנים היו פסולי עדות היו הרי אלו נאמנים ואם יש עדים שהוא כת"י או שכת"י יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערעור פ' שרצה הנתבע לפוסלו והוחזק בב"ד אין נאמנים פ' היכא דאיכא מיגו נאמנים ולא מגבינן ביה והיכא דליכא מיגו אין נאמנים ומקשה אין נאמנים ומגבינן ביה תרי ותרי נינהו פ' אלו אומרים שהיו קטנים או אנוסים או פסולי עדות והשטר חתום מסתמא בכשרות וכאילו קיימו שהדי דשטרא קדמנא ואמרו גדולים היינו ורחוקין ולא היינו אנוסים דמי והוי להו תרי ותרי ולמה אתה מאמין אלה החתומים בשטר יותר מאלה האחרונים ואתה מגבה בו כתב רבינו יוסף הלוי ז"ל נראין הדברים שזו הקושיא לא אכולהו היא אלא אאנוסים בלחוד היא שנמצאו מעידים שהעדות לא היתה אמת ולפיכך דאסהידו תרי בחד א"נ דפסלינהו בגזלנותא אלמא כל היכא דפסלינהו בגזלנותא לא אמרינן תרי ותרי נינהו אלא נאמנים ומחזיקים להו בגזלנותא על פיהם אבל היכא דלא משרי גופייהו גזלנים אלא מכחישים אותם ואמרו דההוא סהדותא לא הות כן אמרינן תרי ותרי נינהו ולא ידעינן אמאן נסמוך אי אהני אי לא אהני אך אם יכחישו בדרך הזמה שאמרו עמנו הייתם במקום פלוני דהוה חידוש וגזירת מלך אבל אם אמרו עמנו ה' המלוה או הלוה במקום פלוני לא ידעינן אמאן נסמוך אלא אמרינן תרי ותרי נינהו ואי אמרי פסלו להו לגופייהו בגזלנותא או ע"י קרובה מהימנינן בתראי ומבטלין לסהדותא דקדמאי לגמרי משום דכי מסהדי על גופייהו דגזלנין נינהו פסלו להו לכל עדות דעלמא וכן כי מסהדי שהן קרובים למלוה או ללוה פסלו להו לכל עדיות דעלמא הלכך מהימני' לבתראי ולא אמרינן תרי ותרי נינהו דהא מסלקי להו מדין עדים שלא יהיו עדים גם בשאר עדיות אבל כשמכחישין אותן שאומרים עמנו היה המלוה או הלוה אינן פוסלין אותן לשאר עדיות כי אם בעדות זה בלבד אומרים ששקר העידו ואע"פ שלפי דבריהם ממילא מיפסלי כיון שהן אינן מעידים עליהם אלא בעדות זה ולא החזיקו את גופן פסולין אפי' בעדות זו תרי ותרי נינהו שאלו אומרים כך ולא ידעינן אמאן נסמוך ולא דמי לכי משוי נפשייהו פסולים דהתם לאו על גוף העדות מעידים דנימא דתרי ותרי נינהו אלא על גופן של עדים וכי מסהדי על גופם של עדים לעדות אחרת דמיא לגמרי כיון שהעידו על גופן הם נאמנים גם הנה כשאומרים קטנים היו פסולי עדות היו על גופן הם

גליון הש"ס

גמ' **ובשהוא שוטה זבין.** עי' סוכה דף מו ע"ב תוס' ד"ה דלמא כו'. דיוקא: **תוס' ד"ה דלמא כו'.** עיין לקמן דף כח ע"ב תוס' ד"ה קיוס שטוחה:

הגהות הב"ח

(ג) גמ' מיכות קלת עליו וכו' עד ערעור לא. בפסי"ע מבואר ללא הוה גרס להו:

תוספות רי"ד

יוצא ממקום אחר ולא דמי לא למודעא ולא לאמנה דמודעא הא קא חזי דאנוס הוה ולא היה להם לחתום עד שלא יכתבו לו שטר מודעא אאמנה נמי לא אע"ג דאמרינן שאע"פ שהלוה מאמינו למלוה שילוהו אפ"ה אין לחתום בו דהתם לאו משום פסידא דלוה שכיון שהוא מתרצה בכך אין אנו חוששים בדבר אלא משום פסידא דלקוחות הוא כדאמרינן הכי שכיון שכתב ללוות ולא לוה אתי למיטרף לקוחות שלא כדין תדע דהכי הוא דהא בשטרא דלאו אקנייתא אין כותבין שטר ללוה עד שיהא מלוה עמו משום פסידא דלקוחות אבל בשטרא אקנייתא כותבין דאי טריף כדין טריף ואע"ג דאיכא למיחש דלמא משטי מכוון: **מלמלא כתב בכתב הוחיל ואינו לפניו: כותב אדם.** אם עשאוהו עד בדבר וירא לשוכחו כותבו על אתיכא קלף ומגיעה: **ומעיד.** ע"פ אותו כתב לפי' לאחר כמה שנים: **שזוכרה מעצמו.** בלא לחיים השטר מזכר קלת מעדותו מאליו: **אע"פ שאין זוכרה מעצמו.** אלא לחיים השטר מזכר קלת מעדותו ואע"פ שאין זוכרה מעצמו: **רבה ש"מ מדרבי יוחנן הני בי תרי דידעי סהדותא ומנשי חד מנייהו מדכר חד לחבריה.** ואע"פ שאין זוכרה מעצמו: **איבעיא להו עצמו מאי.** אם נעל דין עצמו מזכירו עד שמזכר מאי: **רב חביבא אמר אפילו עצמו.** לאוקמי מחזקה להא לא פסלי להו כלל ורבה ש"מ אומר דהכא לא מוקמינן להו מחזקה כלאמר לעיל משום דאילו הוו קמן לעמת הוו מודו: **ואוקי ארעא בחזקת בר שטיא.** דוקא בקרקע הוא דאמרינן הכי אבל במטלטלים אמרינן דהוו בחזקת המוחזק כלאמר בפרק השואל (ב"מ דף ק.) גבי המחליף פרה בחמור לפריך ולימא פרה ברשותא דעמך קיימא ולהוי מידך המע"ה ומשני דקיימא בחצר אומר ר"י דהכא לא שייך למימר כלאמרי' בסוף קדושין (דף עט:) ובמי שמת (ב"ב דף קנג: וסם) מה שכיב מרע הוא עליהם להניח לאיה שבירא היה ומה ברייא הוא כו' דבר שטיא להכא כיון דעתים חלים ועתים שוטה אין רואין ממה שהוא עכשיו: **דלמא זיופי זייף.** דלזוקא היכא שאין אנו מכירין החתימה אלא ע"י דמיון החתימה להחתימה אבל היכא דמכירין החתימה העדים בטביעת עין ע"פ שים לו החתימה אחרת ממש ידו ליכא למימר דלמא זייף דכיון דמכירין החתימה מה שייף היה ניכר היטב: **ורבי יוחנן אומר אע"פ שאין זוכרה מעצמו.** פי' אבל ע"י השטר זוכרה אבל מה שאין זוכרה כלל לא דמפיסה ולא מפי כתבם כלאמרינן פ' ד' אחין (יבמות דף לח: וסם) גבי מפני מה לא תקנו זמן בקדושין דקאמר ליתי גבי עדים אי בדיקי ליתו ולסהדו ואי לא זימנין דחזו בכתבה ואתו ומסהדי ואמר רחמנא מפיסה ולא מפי כתבם ות"ת הכא נמי אמאי לא מסרינן לכתוב עדות על השטר שמא ישכח לגמרי ואתו ומסהדי מכתבה כלאיסיגין התם ויש לומר דודאי התם חצו מכמים לפי שב"ד מוסרין לו השטר ויסבור שלכך מסרוהו לו שיעיד אפי' לא יזכור אבל הכא שמעלמו כותב עדותו על השטר לא חצו מכמים לכך ות"ת ואמאי לא מלו חזו בכתבה ולסהדו הא תנן בגט פשוט (ב"ב דף קסח.) מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובא לב"ד ועושין לו קיומו ומפרש בגמ' מהו קיומו וכן בהגוזל קמא (ב"ק דף לח.) לאמרינן גבי שורף שטרותיו של חבירו פטור מדיני אדם כו' ס"ד מ' אי לאיכא סהדי דידעי מה הוה כתוב היה בשטרא נכתוב ליה שטרא כאמרינן לעמת לא מפיסה ולא מפי כתבם וי"ל דבפ' ד' אחין (יבמות דף לח: וסם) חיישינן לעמת אתו ומסהדי בשטר כאילו זוכרין העדות של ודאי אם היו מעידין שכך רואו שנחתימתן הא לא מחזיק בחתימתן הא לא מפי כתבם דעדים החתומין על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בבית דין והוו כאילו מעידין כאילו עדות שנחקרה בבית דין ואם תאמר והכא אפילו אין זה זוכרה כלל מה בכך יבית שמעו

תוספות רי"ד (המשך)

הקשינו והא תרי ותרי נינהו אבל קטנים היו פסולי עדות היו אין בהן דרך לקושיא זו שהרי עדותן על גוף העדים הוא ולא על העדות הלכך לא מצית לאוקמי' לקושיא זו אלא על אנוסים היו בלחוד ונראין עתה דבריו שכ"ז שהיו מעידין על גוף העדים ואומרים שהיו קטנים או פסולים שהן נאמנין ולא אמרינן תרי ותרי נינהו אלא דחינן להסהדותא דקמאי ופסלינן להו לגמרי משום סהדותא דהני בתראה דמסהדי על קמאה ופסלו להו ואי איתא כ"ש שהקושיא הוא יותר חזקה על קטנים ופסולים היו שיהיה אלו האחרונים נאמנים ולא נימא תרי ותרי נינהו אלא נקרעי להאי שטרא לגמרי כיון שהאלו האחרוני' מעידין על גופן של הראשונים שהיו פסולים א"ר בין כשאומרי' אלו האחרוני' על הראשוני' קטנים היו פסולי עדות היו בין כשאומרים אנוסים היו אומר הברייתא שאין נאמנים ועל כלם אנו מקשים תרי ותרי נינהו ואע"פ שהן מעידין על גופן של ראשונים לפוסלן אין אנו דוחין את הראשונים לגמרי שאם יבואו שנים אחרים ויאמרו לראשוני' פסולי' הייתם או קטנים והן אומרים לא אלא גדולים וכשרים היינו אמרינן תרי ותרי נינהו חזק מעדים זוממים שהאחרונים באים ומעידים על הראשונים ואומרים ביום פלוני עמנו הייתם במקום פ' שהאמינה התורה את האחרונים ואמרינן דחידוש הוא ולא משום תרי ותרי נינהו אבל בכ"מ אין אנו מאמינים את האחרונים יותר מן הראשונים אלא אמרינן תרי ותרי נינהו אבל ודאי יש לברור דבר זה שאילו באו שנים והעידו על שנים אחרים שהם גזלנים או משחקי בקוביא או שהן קרובים למלוה או ללוה נאמנים הם ולא אמרינן תרי ותרי נינהו שאלו אומרים גזלנים הן ואלו אומרים אין אנו גזלנים ובדאים אתם אלא נאמנים הם לפוסלן כדאמרינן בפרק דיני ממונות בתרא גבי עד זוממ דאמר רבא מכאן ולהבא הוא נפסל משום תרי טעמא חדא דחידוש הוא ואין לך בו אלא חדושו וחדא משום הפסד לקוחות ואמרינן מאי איכא בין הני תרי טעמא א"כ

לב א מיי' פ"ו מהלכות עדות הלכה ז סמג עשין קט טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ג:
לג ב מיי' פכ"ט מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' לה סעיף כג בהגה"ט:
לד ג ג"י מ"מ שם:
לה ד מיי' פי"ח מהל' עדות הלכה ה סמג עשין קו טור מ"מ סי' לח:
לו ה ו ז מיי' פ"ו שם הלכה ג סמג שם טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ז:
לז ח ט מיי' פ"ח מהל' עדות הלכה ו סמג עשין קט טוש"ע מ"מ סימן כח סעיף יג:
ח י כ מיי' שם הלכה ג טוש"ע מ"מ שם סעיף יד: